

Tradycyjne Święto Rękawki na Kopcu Krakusa

2019-04-16

Okolo 300 wojów i białek, starcie dwóch wielkich armii, osada słowiańska i jarmark historyczny, czyli barwna i pełna przygód podróż w czasie do wieków średnich. Zapraszamy 23 kwietnia (w godz. 11.30-18.00) na Tradycyjne Święto Rękawki na Kopcu Krakusa. Podczas tegorocznych obchodów, organizowanych pod hasłem „Zdrowia, szczęścia. Niech się darzy...” uczestnicy będą mogli zobaczyć nie tylko rekonstrukcje wydarzeń i zwyczajów sprzed setek lat, ale również poznać tajniki wczesnośredniowiecznej medycyny i nauk magicznych. Wstęp na wydarzenie jest bezpłatny.

Szacuje się, że tradycja odprawiania pogańskich obrzędów związanych z nadejściem wiosny, do których nawiązuje Święto Rękawki, sięga wczesnego średniowiecza (ok. VIII w.). Z czasem charakter wydarzenia się zmieniał – odchodzono od kulturowania zwyczajów zapoczątkowanych przez przodków i świątecznej atmosfery. W połowie XX w. Rękawka kojarzona już była jedynie z festynem i jarmarczną atrakcją. W 2001 r. – z inicjatywy Centrum Kultury Podgórze i drużyny Wojów Wiślańskich KRAK – udało się powrócić do historycznych korzeni święta i przygotować rekonstrukcję wydarzeń sprzed wieków. Od tamtej pory, co roku – we wtorek po Wielkanocy – pod Kopcem Krakusa można przenieść się w czasie i zobaczyć jak wyglądało życie we wczesnośredniowiecznych osadach, potyczki zbrojne wojów oraz tradycyjne obrzędy odprawiane z okazji nadejścia wiosny. Nie inaczej będzie i w tym roku. Nie zabraknie zarówno stałych, osadzonych w tradycji elementów związanych z obchodami Święta Rękawki jak i nowych, tematycznych propozycji – tym razem przed uczestnikami wydarzenia odkryjemy tajniki średniowiecznej medycyny i nauk magicznych. Podczas tegorocznej edycji święta, organizowanej pod hasłem „Zdrowia, szczęścia. Niech się darzy...”, będzie się można dowiedzieć jak przed wiekami, w różnych częściach Europy (na Słowiańszczyźnie Wschodniej i Zachodniej, w Skandynawii czy na węgierskich stepach) dbano o higienę, jak sobie radzono z chorobami, leczeniem ran oraz „niepomyślnymi zdarzeniami” i kto się tym zajmował. Edycja ta będzie wyjątkowa także z innego, ważnego powodu. – *Tradycyjne Święto Rękawki to nasz największy i najbarwniejszy plenerowy projekt, który na stałe wpisał się już w poświęcony kalendarz krakowian – dla wielu wizyta na Kopcu Krakusa, tuż po Wielkanocy, stała się rodzinną tradycją. Choć za każdym razem Państwa liczna obecność cieszy nas równie mocno, w tym roku będzie dla nas szczególnie ważna. Centrum Kultury Podgórze świętuje 35-lecie działalności i chcielibyśmy uczcić ten jubileusz wspólnie z Państwem, doskonałą zabawą we wczesnośredniowiecznym stylu* – mówi Anna Grabowska, Dyrektor Centrum Kultury Podgórze.

Imprezę rozpocznie obrzęd rozpalenia ognia, a tuż po nim odbędzie się zwyczajowy bieg wojów (w pełnym uzbrojeniu) wokół Kopca. Po zakończeniu biegu wszystkie drużyny biorące udział w wydarzeniu (ponad 30) zaprezentują się publiczności. Będą wśród nich grupy rekonstrukcyjne z całej Polski, m.in. z: Krakowa, Warszawy, Katowic, Rzeszowa, Łodzi, Sanoka, Poznania i Zakopanego oraz goście z zagranicy (np. z Węgier). W programie Tradycyjnego Święta Rękawki 2019 znalazły się również ciekawe inscenizacje: „O grodzie słabującym”, „Leczenie chorych na wszelakie schorzenia”, „Leczenie obłądu” oraz „Jak prośbą i groźbą uzyskać od niebios dobrą pogodę i inne pożytki?”. Nie zabraknie również wróżby pomyślności dla grodu Kraka, której głównym elementem będzie wielkich rozmiarów kołacz.

Punktem kulminacyjnym (godz. 16.00) będzie starcie Wiślan z najeźdźcami. Jednak zanim

wojowie skrzyżują broń, do walki staną dwie wiedźmy. Stawką tego pojedynku będzie przychylność i wsparcie bóstw podczas bitwy. Armia mająca ich po swojej stronie może być spokojna o wynik zbrojnej potyczki. Tych, którzy pomimo lub z braku opieki ze strony niebios odniosą rany opatrywać będą zielarki.

Zgodnie z motywem przewodnim tegorocznej edycji Tradycyjnego Święta Rękawki na uczestników wydarzenia będą również czekać „Wiedzący”, czyli wczesnośredniowieczni specjaliści od zdrowia i szczęścia: wiedźma słowiańska, skandynawska goði, szaman węgierski, alchemik bizantyjski oraz zielarka. Każdy z nich będzie miał swoje wyjątkowe stanowisko, a alchemik zaprosi do jedynej w swoim rodzaju pracowni, w której dzieć się będą rzeczy magiczne. W ramach „Gry Grodowej” będzie można również zasięgnąć rady „Wiedzących” mierząc się z kolejnymi, wczesnośredniowiecznymi wyzwaniem – np. próbując dociec czemu krowa gospodarza przestała dawać mleko, albo dlaczego niewiastę boli głowa i jest oziębła.

Przez cały czas trwania imprezy będzie też można zaglądać do osady słowiańskiej i zobaczyć jakie rzemiosła uprawiano w średniowieczu, jakie stroje wtedy noszono i co jedzono – chętni będą mogli spróbować potraw gotowanych według przepisów naszych przodków. Nie zabraknie również muzycznych akcentów z epoki. W programie znalazły się dwa 30-minutowe koncerty muzyki średniowiecznej, pierwszy o godz. 14.10, drugi – w wykonaniu zespołu muzyki dawnej Szelinek z Węgier – o godz. 17.30.

Na wszystkich, którzy 23 kwietnia wybiorą się na Tradycyjne Święto Rękawki będą także czekać dwie ciekawe wystawy. Pierwsza z nich „Na szczycie Kopca rósł dąb wiekowy...” – przygotowana przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie – będzie poświęcona legendarnym przekazom na temat Kopca Krakusa oraz datowaniu na podstawie wieku drzew. Druga „Śladami historii – 35 lat Centrum Kultury Podgórze”, to jubileuszowy projekt obrazujący ponad trzy dekady działalności CKP, w tym organizację Tradycyjnego Święta Rękawki.

UWAGA: w związku z organizacją Tradycyjnego Święta Rękawki, 23.04.2019 r. Centrum Kultury Podgórze (ul. Sokolska 13) będzie zamknięte. Do zobaczenia pod Kopcem Krakusa!

Organizatorzy: Centrum Kultury Podgórze, Drużyna Wojów Wiślańskich KRAK (grupa rekonstrukcyjna), Rada Dzielnicy XIII Podgórze

Współorganizator: Muzeum Archeologiczne w Krakowie

Partner: Totalizator Sportowy

Sponsorzy: Auchan, FoodCare – Ostromecko, Szubryt – zakłady mięsne, Piekarnia Prima Art

Patroni medialni: TVP 3 Kraków, Radio Kraków, Karnet, Dziennik Polski, magazyn historyczny „Mówią Wieki”, portal Histmag.org, Magiczny Kraków – Oficjalny Serwis Miasta Krakowa, dwutygodnik miejski „KRAKÓW.PL”, Stowarzyszenie PODGORZE.PL

Tradycyjne Święto Rękawki 23.04.2019 | PROGRAM

Zdrowia, szczęścia. Niech się darzy...

- **godz. 11.30** - Wejście wojów na Kopiec Krakusa (30 min.)
- **godz. 12.00** - Obrzęd rozpalenia ognia na Kopcu Krakusa (20 min.)
- **godz. 12.30** - Bieg wojów w pełnym uzbrojeniu dookoła Kopca (20 min.)
- **godz. 13.00** - Przedstawienie drużyn (30 min.)
- **godz. 13.40** - „O grodzie słabującym” - inscenizacja (30 min.)
- **godz. 14.10** - Koncert muzyki średniowiecznej (30 min.)
- **godz. 14.45** - Wróżba pomyślności dla grodu Kraka (15 min.)
- **godz. 15.00** - „Leczenie chorych na wszelakie schorzenia” - inscenizacja (20 min.)
- **godz. 15.20** - „Leczenie obłądu” - inscenizacja (15 min.)
- **godz. 16.00** - Starcie dwóch armii: Wiślanie kontra najeźdźcy (50 min.)

- bitwę poprzedzi pojedynek wiedźm

- w przerwie opatrywanie rannych przez zielarki

- **godz. 17.10** - „Jak prośbą i groźbą uzyskać od niebios dobrą pogodę i inne pożytki?” - inscenizacja (20 min.)
- **godz. 17.30** - Koncert zespołu Szelindek - muzyka średniowieczna (30 min.)

Ponadto:

- Osada słowiańska
- Jarmark historyczny i stoiska rzemieślnicze
- Stanowiska „Wiedzących”, czyli wczesnośredniowiecznych specjalistów od zdrowia i szczęścia: wiedźmy słowiańskiej, skandynawskiej goði, szamana węgierskiego, alchemika bizantyjskiego (pracownia) i zielarki
- Świątynia przedchrześcijańska (Gontyna)
- „Gra Grodowa”
- Wystawa „Na szczycie Kopca rósł dąb wiekowy...”, przygotowana przez Muzeum Archeologiczne w Krakowie
- Wystawa „Śladami historii - 35 lat Centrum Kultury Podgórze”

Tradycyjne Święto Rękawki | KRONIKA I CIEKAWOSTKI

- **VIII w.** - prawdopodobna data usypania Kopca Krakusa
- **XV w.** - na Kopcu Krakusa odbywały się tajemne obrzędy zaduszek wiosennych z ucztą pogrzebową i paleniem ognia, które w „Kazaniach trzemieśniańskich” krytykował Michał z Żarnowca (1497 r.).
- **II poł. XVI w.** *Szczepili lucos z drzew osobliwych gaiki i pieniądze szczerosrebrne, które zowią świętego Jana pieniędzmi rozsiewali (...) i igrzyska tu rozmaite sprawowali.* /„Księgi Hetmańskie” Stanisława Sarneckiego/ Prawdopodobnie zaduszki odbywały się w

pierwszy dzień wiosny i z tej okazji wzgórze Kopca było oświetlane „oczyszczającym ogniem”. Sadzono również święte gaiki – przypuszczalnie, by dusze zmarłych powracających w postaci ptaków miały gdzie odpocząć. Złe duchy odganiano organizując pokazy szermierki. Prawdopodobnie z tego samego powodu w ziemię zaorywano monety z podobiznami św. Jana. Aby przyciągnąć uczestników pogańskiego święta u podnóża Kopca Krakusa władze duchowne wybudowały kościół pod wezwaniem św. Benedykta, w którym tego samego dnia co zaduszki odbywał się odpust.

- **XVII w.** – po raz pierwszy pojawia się nazwa Kopiec Krakusa oraz Rękawka na oznaczenie wzgórza, na którym usypany był Kopiec. Określenie *rękawka* pochodzi z języka starosłowiańskiego, od słowa *raka/rakew* oznaczającego trumnę lub grób.
- **XVIII w.** – najtrwalszym śladem po pogańskim święcie wiosennym jest zwyczaj urządzania na Kopcu styp pogrzebowych za zmarłych, którym poświęcano chleb, jabłka, a przede wszystkim jajka, które – jak wierzono – miały moc zjednywania dobra, obrony przed złem, a jako ziarno życia zasilają duszę zmarłego. To właśnie stąd pochodzi zwyczaj zrzucania pożywienia ze stoków Kopca wprost w ręce okolicznej biedoty, który zachował się do XIX w.
- **XIX w.** – Rękawka to główna atrakcja, z powodu której do Podgórza przybywali mieszkańcy całego Krakowa.
- **5 kwietnia 1836 r.** – dekret władz austriackich zakazujący wejścia na Kopiec spowodował, że ludność cofnęła się na Wzgórze Lasoty, pod kościół św. Benedykta i wtedy po raz pierwszy obrządek rzucania jaj i bułek odbył się właśnie tam.
- **1846 r.** – wybudowanie wokół Kopca fortu wojskowego ostatecznie przesądziło o przeniesieniu Święta Rękawki w pobliże kościoła św. Benedykta.
- **1897 r.** – dekret władz austriackich zakazujący zrzucania z góry żywności wydany z powodu „dantejskich scen, które się przy tym rozgrywały”.
- **I poł. XX w.** – Rękawka to już tylko festyn i jarmarczna atrakcja Podgórza (choć jeszcze w 1939 r. największą atrakcją było zrzucanie z góry chleba, jabłek, pisanek, zabawek, baloników).
- **2001 r.** – Centrum Kultury Podgórze wraz z Drużyną Wojów Wiślańskich KRAK postanowili powrócić do słowiańskich korzeni tego święta i przygotować rekonstrukcję wydarzeń sprzed wieków pod Kopcem Krakusa.